

EEN BUITENBEENTJE BIJ DE OBLATEN

Eenkele jaren voor mijn vertrek in 1959 als twaalfjarige jongen naar het kleinseminarie Ave Maria, was ik misdienaar in de Leonardus-kerk in Beek en Donk. Mijn eerste kennismaking met die grote pater in zwarte toog, met Michel Vermeer, stamt uit die tijd. Niet alleen door zijn postuur, maar ook door zijn zware, donkerbruine stem was hij imponerend. In mijn ogen van toen was hij een onaantastbare reus.

Een tijd terug besepte ik dat ik eigenlijk niet zoveel van hem wist en dat ik toch eens op onderzoek moest uitgaan. In oude kranten, op het internet en zeker in het Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven zou ongetwijfeld meer over hem te vinden zijn. Die veronderstelling klopte en al snel kwam ik tot de conclusie dat ik hier te maken had met een buitenbeentje onder de Oblaten.

Michel Vermeer werd geboren op 10 oktober 1919 te Loon op Zand, maar verhuisde al op jonge leeftijd naar Tilburg. Na het kleinseminarie deed hij zijn eerste gelofte op 14 september 1939 in Nijmegen en ging daarna voor de hogere studies naar Beek en Donk. Tot nu toe niets bijzonders, zult u zeggen, maar in 1942 moest hij deze studies onderbreken om als frater van nog geen 23 jaar les te gaan geven op Ave Maria; dit ter vervanging van enkele paters met een Duitse nationaliteit die werden opgeroepen om dienst te nemen in het leger en naar het front te gaan. Michel gaf op Ave Maria anderhalf jaar lang les in aardrijkskunde, biologie en Grieks.

In 1943 keerde hij weer terug naar Beek en Donk om zijn theologische studies verder af te ronden. Na zijn priesterwijding werd Michel Vermeer in 1949 missieprocurator en professor aan het grootseminarie in filosofie en pedagogiek. In september 1949 werd hij naar Nijmegen gestuurd om er te gaan studeren aan de universiteit en werd daar benoemd als overste. Met zijn 29 jaar was hij toen, heel bijzonder, de jongste overste van Nederland, althans dat beweerde Michel zelf.

Vanwege ziekte keerde hij in 1950 terug naar Beek en Donk, wordt daar overste, neemt zijn professoraat weer op en blaast als hoofdredacteur nieuw leven in de Franciscus van Salesstemmen.

Na twee jaar stond echter de verhuishwagen alweer klaar en werd Michel in 1952 benoemd tot rector op Ave Maria in Tilburg. De periode die toen aanbrak heeft hij aangegrepen om de Oblaten naar buiten toe meer bekendheid te geven en vooral om het leven en de werken van Frans van Sales te promoten.

Landelijke bekendheid kreeg het door hem in 1953 georganiseerde Eerste Internationale Katholieke Journalistencongres. Dit congres werd georganiseerd ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Missiehuis Ave Maria en vanwege het 30-jarig patronaat van Franciscus van Sales¹ over de katholieke journalisten en schrijvers. Sprekers op dit congres waren niet de minsten. Prof. Dr. W.J.M.A. Asselbergs, beter bekend onder zijn pseudoniem Anton van Duinkerken, behandelde het onderwerp Franciscus van Sales als schrijver en mr. Jan Derks sprak over de katholieke journalistiek in de geest van Franciscus van Sales. Mr. Jan Derks was hoofdredacteur van Dagblad De Tijd en schrijver van diverse romans en toneelstukken. De propaganda voor de Salesiaanse spiritualiteit en zijn congregatie bleef voor Michel een noodzaak. Hij verzorgde samen met Hans Berghuis in 1958 het eerste Nederlandse boek over Franciscus van Sales, Gods Humanist, en maakte een levensbeschrijving van Pater Brisson. Hij bleef zich van 1950 tot en met 1962 inzetten voor het maandblad Franciscus van Salesstemmen dat inmiddels de naam Sales had gekregen. In dit maandblad verschenen vanaf 1952 artikelen van de hand van de bekende katholieke romanschrijfster Marie Koenen (1879-1959). Deze heeft hij in 1956 laten bundelen in het boek Sint Franciscus van Sales als schrijver.

Een volgende bijzonderheid is wel dat Michel in 1956 weer als 'gewone pater' is vertrokken naar Nijmegen. Dankzij deze "degradatie" is echter uiteindelijk iets geweldigs tot stand gekomen. In 1959 richtte hij namelijk als eerste in Nederland, en misschien wel als eerste in de hele wereld, een Algemene Hulpdienst op. Dit initiatief had de warme sympathie van minister Marga Klompé, de eerste vrouwelijke minister van Nederland, een van de belangrijkste grondleggers van de verzorgingsstaat.

Deze hulpdienst was al snel een instelling met zo'n 300 vrijwilligers die dag en nacht klaar stonden om hulp te bieden op allerlei gebied.

Na meer dan 60 jaar bestaat deze hulpdienst nog steeds en heet nu Stichting Hulpdienst Nijmegen. In het jaarverslag van deze stichting van 2020 las ik dat in dat jaar maar liefst 245 vrijwilligers 15.000 uur hulp hadden geboden aan 518 cliënten.

De vrijwilligers komen bij mensen thuis en bieden algemene hulp en waar nodig mantelzorgondersteuning. Zij bieden hulp aan mensen

die niet terug kunnen vallen op mensen uit hun eigen omgeving of waarvoor geen professionele hulp bestaat. Ook organiseert de hulpdienst in verschillende wijken in Nijmegen een maandelijks tea time voor wijkbewoners. Door de inzet van deze vrijwilligers kunnen mensen langer zelfstandig thuis blijven wonen en wordt voor mantelzorgers de zorg voor hun naaste draaglijker. Veel voorkomende vragen zijn bezoek en gezelschap, (samen) boodschappen doen, wandelen (met rolstoel), begeleiding bij vervoer naar bijvoorbeeld het ziekenhuis, licht administratieve hulp, eenvoudig tuinonderhoud en kleine klusjes in huis. De kern van het vrijwilligerswerk ligt volgens deze stichting niet in de 'gratis hulp' maar in de 'ontmoeting tussen mensen' in een ontspannen sfeer.

In 1960 richtte Michel Vermeer verder de Telefonische Hulpdienst S.O.S. op. Mensen in nood konden hier eerst alleen overdag maar later ook 's-nachts terecht. Hij wilde dat deze dienst dagelijks 24 uur bereikbaar zou zijn voor mensen die behoefte hadden aan een gesprek omdat ze elders doodgelopen waren.

En alsof dit nog niet genoeg was richtte hij ook nog een huis op voor dakloze vrouwen, een trefcentrum en een contactgroep voor alleenstaanden, zette zich in voor homofielen en gescheiden mensen, richtte het landelijk centrum voor ongewilde kinderloosheid in Nijmegen op en was werkzaam onder uitgetreden priesters.

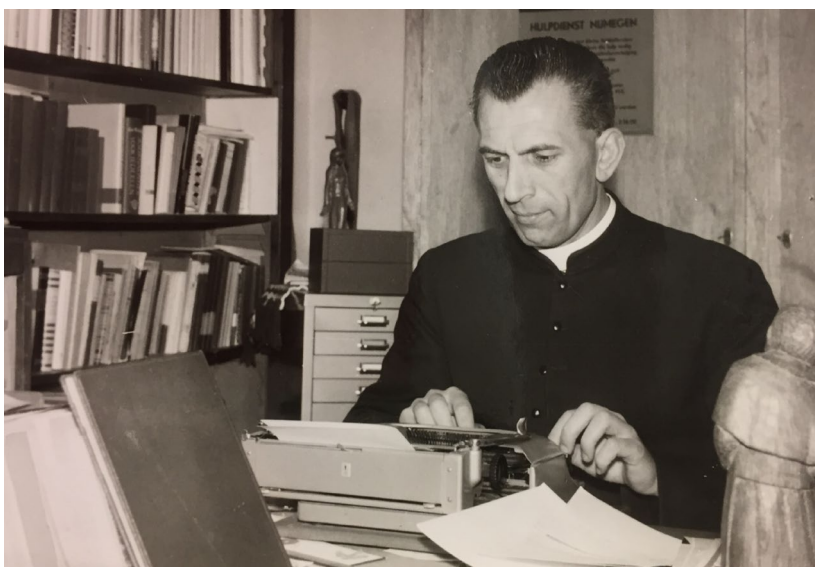
Toch komt er in 1980 een abrupt afscheid van zijn hulpdienst. Hij keert deze na 21 jaar de rug toe, vertrekt uit Nijmegen en gaat in Grave wonen. Een verklaring hiervoor is misschien wel hetgeen hij hierover zelf zegt in een interview dat geplaatst is in de middenstandskrant voor het vierstromenland Stad en Streekⁱⁱ van 4 september 1985. Daarin zegt hij:

Het veld van de hulpverlening is een woud met vele, vele bomen geworden. Een doolhof. (...) Mensen die tussen het wal en schip vallen worden fijn gemalen in systemen die vaak té ondoorzichtig zijn. De professionalisering heeft toegeslagen en ik zet daar mijn vraagtekens bij. Hulpverlening moet voor mij uit het hart komen. Ik liep te pletter op mensen die doordrammen. Ik werd ziek van die

inspraak, van alternatievelingen die het allemaal beter wisten, van al die woorden. Ze wisten het allemaal beter dan ik en daar kon ik niet meer tegen.

En in het Dagblad voor Noord-Limburg van 24 april 1986 kom ik in een interview met hem de volgende passage tegen:

Als je dag in dag uit bezig bent met de problemen van een ander, word je het bezit van die ander. Ook kwamen ineens allerlei jonge mensen, net van school, mij vertellen wat ik moest doen, terwijl ik al twintig jaar ervaring had. Toen ben ik maar weggegaan.

Michel gaat zich na zijn afscheid van de hulpdienst volledig wijden aan het schrijven. Na publicaties in 1976 en 1978 over eenzaamheid, huwelijk en echtscheiding, die hij samen met Cisca Dresselhuysⁱⁱⁱ schrijft, verschijnt in 1980 'Het taboe' over ongewilde kinderloosheid en in 1988 'Eenzaamheid'.

Deze boeken worden in datzelfde jaar gevolgd door 'Wat zie je er goed uit' over het moeten leven met een onzichtbare handicap. Dat schrijft hij samen met professor drs. Joop Michels^{iv}.

In 1991 laat hij in zijn boek 'Is dat nou alles', wederom met Joop Michels, licht gehandicapt aan het woord. Uiteraard verloochent hij in die periode zijn afkomst als Oblaat niet. In 1987 geeft hij een boekje uit over Franciscus van Sales dat een bundeling is van zijn eerdere publicaties over hem. Dit wordt gevolgd door 'Aanbevelingen voor een christelijk leven, teksten genomen uit de werken van Franciscus van Sales', de gedichtenbundels 'Gedachten van troost en bemoediging I en II, 'Salesiaanse gedachten, een weg voor iedereen' en 'Franciscus van Sales, een heilige voor iedereen'. Ten slotte is Michel bezig geweest met een tweetal andere boeken, waarvan ik niet heb kunnen achterhalen of hij die heeft afgerond en uitgegeven. Allereerst 'Ziek zijn een kunst', gedachten voor zieken volgens de leer van Frans van Sales' en daarna 'De stille krachten van Nederland' over het grote leger van zorgdragende mensen dat in alle stilte en achter de schermen zieken, bejaarden en gehandicapt helpt. Hij wilde met dit boek een schouderklopje uitdelen aan deze vergeten groep.

Dat Michel Vermeer een buitenbeentje was bij de Oblaten blijkt ook wel uit de uitspraken die hij als spreker deed op symposia en in interviews met de kranten. In De Gelderlander van 7 augustus 1996 kwam ik bijvoorbeeld het volgende tegen:

De kerk moet daar zijn waar mensen in nood verkeren. Iedere week een Mislezen is niet zo moeilijk. Dat kan iedere priester. Ik wil echter iets voor andere mensen betekenen. Ik heb veel kritiek op de kerk als het gaat om aandacht voor de vergeten groepen. De kerk moet naar de mensen toe. De kerk is een rondbrengdienst en geen ophaaldienst.

Michel had vele kwaliteiten en kon daarmee vele kanten uit. Daadkracht, durf en initiatief kunnen hem niet ontzegd worden, maar vermoedelijk stiet hij bij zijn werk ook vaak op verzet en op onbegrip van zijn oversten. Hij wist dat hij een buitenbeentje was, maar ... vertelt hij in een interview in het Brabants Dagblad van 26 maart 1986:

Het kostte moeite, maar ze (mijn congregatie) zijn me altijd ter wille geweest.

Na een kort ziekbed overleed Michel Vermeer op 30 september 1999 te Nijmegen op 79-jarige leeftijd.

Respect voor deze Oblaat wiens leven in het teken stond van hulpverlening in de meest directe en ruime zin van het woord. Ook nu nog wordt bij de Stichting Hulpdienst Nijmegen met veel waardering over hem gesproken.

En ... mocht u nog twijfelen aan de veelzijdigheid van Michel ... in zijn dossier in het Erfgoedcentrum vond ik ook nog de teksten van een 17-tal ochtend- en avondoverwegingen die hij in de periode 1974 tot 1977 heeft uitgesproken voor de KRO-radio. Hij sprak daarin onder andere over eenzaamheid, naastenliefde, missieacties, het verbeteren van de wereld en over de bevrijding na de Tweede Wereldoorlog.

Jan van de Vossenberg

ⁱ *Paus Pius XI kondigde op 29 januari 1923 dit patronaat af.*

ⁱⁱ *Deze krant is later overgegaan in de Betuwe Post.*

ⁱⁱⁱ *De journaliste Cisca Dresselhuys (1943) was destijds redactrice bij het dagblad Trouw. Later werd zij hoofdredacteur van het feministisch maandblad Opzij van 1981 tot aan haar pensioen in 2008.*

^{iv} *Joop Michels (1924 – 2002) was medicus, docent aan de Radboud Universiteit en de eerste hoogleraar verpleeghuisgeneeskunde ter wereld.*

Hij heeft meerdere publicaties op zijn naam staan, met name over de bejaardenzorg, chronische ziekten, terminale zorg en de leer van de ziekteverschijnselen, ofwel symptomatologie.